

YHTEISTOIMINTASOPIMUS YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESTÄ JA TUOTTAMISESTA VASTUUKUNTAMALLILLA

KHALL 08.08.2022 § 198

Riihimäen seudun terveystakeskuksen kuntayhtymä ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä järjestävät tällä hetkellä alueillaan ympäristöterveydenhuollon palvelut. Kunnan tulee järjestää terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:ssä luetelluissa laeissa tarkoitettujen yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevien tehtävien (ympäristöterveydenhuolto) muodostama kokonaisuus kunnan itsensä toimesta tai kuntien välisenä yhteistoimintana.

Ympäristöterveydenhuolto muodostuu tehtävistä, jotka on määritelty seuraavassa lainsäädännössä:

- Kansanterveyslaki (66/1972)
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
- Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)
- Terveydensuojelulaki (763/1994)
- Elintarvikelaki (297/2021)
- Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009), luonnos uudeksi eläinlääkintähuoltolaiksi
- Tupakkalaki (549/2016)
- Lääkelaki (395/1987); 54 a §, 54 c §, 54 d § Nikotiinivalmisteiden myynti (22/2006)

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä 1.1.2023 kunnilta hyvinvointialueelle, sai myös ympäristöterveydenhuolto mahdollisuuden siirtyä hyvinvointialueelle samaan aikaan. Asiasta laadittiin selvitys Riihimäen seudun terveystakeskuksen kuntayhtymän, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ja Hämeenlinnan valvontayksiköiden kanssa (Selvitys mahdollisuudesta siirtää ympäristöterveydenhuollon tehtävät Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle vuonna 2023, 12.11.2021), mutta ympäristöterveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle 2023 Kanta-Hämeen alueella ei toteutunut. Hämeenlinnan ympäristöterveydenhuolto jatkoi toimintaa omassa organisaatiossaan, joten ympäristöterveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle 1.1.2023 ei ole mahdollista.

Koska maakunnallinen ympäristöterveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle ei toteutunut, aloitettiin Forssan ja Riihimäen seutujen yhteistoiminnan valmistelu. Alueen kuntajohtajien kokouksessa 11.4.2022 päädyttiin valmistelevaan ympäristöterveydenhuollon palveluiden organisoimisesta tuotettavaksi vastuukuntamallilla, Riihimäen kaupunki vastuukuntana, ja päätettiin pyytää alueen kunnilta kannanottoa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen muodostamisesta ja nimeämään edustajat valmisteluun.

Selvitys ”Ympäristöterveydenhuollon organisoituminen vuonna 2023, 14.4.2022” sisältää selvityksen Riihimäen terveyskeskuksen kuntayhtymän ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän (pl. Someron kunta) nykytilanteesta ja perusteista uuden yhteistoiminta-alueen muodostamiselle.

Kunnat ovat tehneet myönteiset päätökset valmisteluun osallistumisesta ja nimenneet seuraavat edustajansa valmisteluun:

- Forssan kaupunginhallitus 25.4.2022, edustajana ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg;
- Riihimäen kaupunginhallitus 2.5.2022, edustajana elinvoimajohtaja Mika Herpiö;
- Janakkalan kunnanhallitus 2.5.2022, edustajana talous- ja hallintopäällikkö Tiina Vesala;
- Ypäjän kunnanhallitus 10.5.2022, edustajana kunnanjohtaja Tatu Ujula;
- Jokioisten kunnanhallitus 16.5.2022, edustajana hallinto- ja talousjohtaja Mika Rantala;
- Tammelan kunnanhallitus 16.5.2022, edustajana vs. kunnanjohtaja Taavi Leinikka;
- Humppilan kunnanhallitus 16.5.2022, edustajana hallintojohtaja Susanna Hokkanen;
- Hausjärven kunnanhallitus 24.5.2022 edustajana kunnanjohtaja Pekka Määttänen ja
- Lopen kunnanhallitus 23.5.2022 edustajana valtuuston toinen varapj. Tiina Seppälä ja talous- ja hallintojohtaja Jenny Saarela.

Yhteistoimintasopimusluonnoksen valmistelusta ovat vastanneet Riihimäen kaupungin elinvoimajohtaja Mika Herpiö, kaupunginlakimies Mikko Heiskanen ja vt. kaupunginjohtaja Petri Hirvonen sekä terveysvalvonnan johtajat Pirkko Sukula Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymästä ja Leena Haimi Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymästä.

Kaikkien kuntien edustajien muodostama työryhmä on käsitellyt yhteistoimintasopimusluonnosta kokouksissaan 18.5., 1.6., 16.6. ja 28.6.2022, ja 28.6.2022 sopimusluonnos liitteineen (Riihimäen kaupungin hallintosääntömääräykset yhteisestä toimielimestä) on päätetty lähettää kuntien hyväksymiskäsittelyyn.

Sopimusluonnos pääkohdittain

Sopimuksen mukaan Riihimäki (vastuukunta), Forssa, Janakkala, Hausjärvi, Loppi, Tammela, Jokioinen, Ypäjä ja Humppila sopivat 1.1.2023 lukien järjestävänsä ympäristöterveydenhuollon kuntalain (410/2015) 8 luvun sopimukseen perustuvana julkisoikeudellisena yhteistoimintana siten, että kunnat muodostavat lain tarkoittaman yhteistoiminta-alueen ja sopivat, että Riihimäki hoitaa yhteistoiminta-alueen kuntien ympäristöterveydenhuollon tehtäviä vastuukuntana ja perustaa ympäristöterveydenhuollon palveluista järjestämisestä vastaamaan kuntalain 51§ mukaisen yhteisen toimielimen. Sopimuksen tarkoittama yhteinen toimielin on Riihimäen kaupungin elinvoimalautakunnan jaosto, sopimuksen tullessa voimaan nimeltään

ympäristöterveysjaosto. Jaoston tehtävistä ja asioiden esittelystä määrätään vastuukunnan hallintosäännössä.

Vastuukunnan valtuusto asettaa jaoston valtuustokaudeksi kerrallaan sopijakuntien valtuustojen nimeämistä jäsenistä ja varajäsenistä. Kunnat nimeävät yhteiseen jaostoon jäseniä, sekä heille varajäsenet, seuraavasti: Riihimäki puheenjohtaja ja varajäsen, Forssa varapuheenjohtaja ja varajäsen sekä muut kunnat Janakkala, Loppi, Hausjärvi, Tammela, Jokioinen, Ypäjä ja Humppila jäsen ja varajäsen. Jaostossa Riihimäen, Forssan ja Janakkalan valitsemilla jäsenillä on kullakin kaksi (2) ääntä ja Lopen, Hausjärven, Tammelan, Jokioisten, Ypäjän sekä Humppilan valitsemilla jäsenillä yksi (1) ääni.

Ympäristöterveydenhuolto sijoittuu vastuualueena Riihimäen kaupungin elinvoiman toimialueelle, jonne perustetaan tarvittavat virat siirtyville viranhaltijoille. Sopimuksen tarkoittaman toiminnan taloudenhoito on vastuukunnan vastuulla. Yhteisen toimielimen talous on osa vastuukunnan talousarviota ja taloussuunnittelua.

Sopimusluonnoksen mukaan Ympäristöterveydenhuollon kokonaisnettokustannukset jaetaan sopijapuolille seuraavassa suhteessa:

Riihimäki 24,50%
Forssa 19,82%
Janakkala 12,86%
Tammela 11,24%
Jokioinen 8,92%
Hausjärvi 7,28%
Loppi 6,46%
Humppila 4,49% ja
Ypäjä 4,43%.

Vuodesta 2026 alkaen perittävät kustannusosuudet lasketaan uudelleen vuosittain edeltävän vuoden elokuun loppuun mennessä palveluiden laskentaa edeltävien 24 kk toteutuneen käytön mukaisesti. Ympäristöterveydenhuollon toimintaa harjoitetaan toistaiseksi nykyisellä toimipisteverkostolla.

Sopimus sisältää vastuukunnan velvollisuuden mm. raportoida talousarvion ja -suunnitelman toteutumisesta osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä, antaa sopijapuolien käyttöön niiden tarvitsemat taloutta ja hallintoa koskevat tiedot sekä raportoida sopijakunnille vuosittain palveluiden käytöstä.

Sopimuksessa määritellään, että alueellinen ympäristöterveysjaosto aloittaa toimintansa 1.12.2022 ja sopimusten mukaisten palveluiden tuottaminen alkaa 1.1.2023. Sopimus on irtisanottavissa kahdentoista (12) kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen. Irtisanominen on mahdollista suorittaa päättymään aikaisintaan 31.12.2025. Irtisanominen on toimitettava kirjallisesti tai sähköisesti kunkin sopijakunnan kirjaamoon.

Liite: Yhteistoimintasopimuksen luonnos

Oheismateriaalit: Selvitys mahdollisuudesta siirtää ympäristöterveydenhuollon tehtävät Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle vuonna 2023, 12.11.2021
Selvitys "Ympäristöterveydenhuollon organisoituminen vuonna 2023, 14.4.2022"

Valmistelija: Vs. kunnanjohtaja Taavi Leinikka, puh. 050 599 1140

Esittelijä Vs. kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se hyväksyy liitteenä yhteistyösopimuksen. Edelleen kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se valitsee ympäristöterveysjaostoon jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen.

Päätös: Kunnanhallitus päätti palauttaa asian valmisteluun ja pyytää selvitystä seuraavista asioista:

- 1) tarkennusta kuntakohtaisista maksuosuuksista, niiden määräytymisperusteista sekä siitä, miten usein %-osuudet muuttuvat sekä
- 2) jaoston äänten määräytymisperusteista ja määräytymisperusteiden tarkistamisesta.

KHALL 29.08.2022 § 215
142/00.04.01/2022

Kunnanhallitus palautti asian kokouksessaan 8.8.2022 § 198 asian valmisteluun lisäselvitysten hankkimista varten. Vt. kunnanjohtaja on hankkinut tarvittavat lisäselvitykset.

Kuntakohtaiset maksuosuudet on määritelty sopimusluonnokseen ja ovat perustuneet tuotteistukseen ja on määritelty aikaisempien vuosien käytön perusteella. Suoritteita tullaan seuraamaan ja maksuosuuksia/kuntaosuuksia tullaan tarkistamaan seuraavan kerran parin vuoden päästä. Kuntaosuuksien seurantajakson on perusteltua olla enemmän kuin yksi vuosi, koska toiminnassa on vuosittain satunnaista vaihtelua melko paljon. Todelliset vuosittaiset kuntien maksut perustuvat vuosittaiseen toimintaan ja lasketaan kulloinkin edeltävän seurantajakson perusteella. Tammelan kunnan kulut vuonna 2021 oli 164,000 euroa ja nyt sopimusluonnoksen 11,24% perusteella vuoden 2023 maksuosuudeksi muodostuu 165,000 euroa.

Äänimäärät on sovittu perustuen kuntien asukaslukuihin. Alkuperäisessä ehdotuksessa olisi pienimmät kunnat jääneet ilman varsinaista jäsentä ja kompromissina päädyttiin ao ratkaisuun eli jaostossa Riihimäen, Forssan ja Janakkalan valitsemilla jäsenillä on kullakin kaksi (2) ääntä ja Lopen, Hausjärven, Tammelan, Jokioisten, Ypäjän sekä Humppilan valitsemilla jäsenillä yksi (1) ääni.

Liite: Yhteistoimintasopimuksen luonnos

Valmistelija: Vt. kunnanjohtaja Taavi Leinikka, puh. 050 599 1140

Esittelijä	Vt. kunnanjohtaja
Päätösehdotus:	Kunnanhallitus merkitsee lisäselvityksen tiedoksi ja päättää esittää valtuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevan yhteistyösopimuksen. Edelleen kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se valitsee ympäristöterveysjaostoon jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen
Päätös:	Kunnanhallitus päätti merkitä lisäselvityksen tietoonsa saatetuksi. Lisäksi Tammelan kunnanhallitus päätti edellyttää sopimusluonnosta muutettavaksi siten, että ympäristöterveysjaoston äänimäärä määräytyy kuntien maksuosuuksien suhteessa. Kunnanhallitus esittää sopimusluonnokseen seuraavaa muutosta: Jaoston jäsenten äänimäärä määräytyy sopimuksen alkaessa kohdan 5 "Talous ja taloudenhoito" Kustannustenjako -kohdassa määriteltyjen kustannusosuuksien mukaisesti siten, että kolmen suurimman kuntaosuuden kunnilla on 2 ääntä ja muilla kunnilla 1 ääni. Mikäli kustannusosuuksissa tapahtuu muutoksia, muuttuu jäsenten äänimäärä vastaavasti. Tarkistus suoritetaan kahden vuoden välein.
Ote:	Riihimäen ja Forssan kaupunginhallitukset, Hausjärven, Humppilan, Janakkalan, Jokioisten, Lopen ja Ypäjän kunnanhallitukset